

BAYRAM A GIYAS: DO VĚZENÍ ZA GRAFFITI Ázerbájdžán

Giyas Ibrahimov a Bayram Mammadov jsou studenti a mladí aktivisté z Ázerbájdžánu. Oba jsou od 10. května 2016 ve vazbě. Byli falešně obviněni z držení drog poté, co uspořádali veřejný politický protest. V předvečer narozenin bývalého prezidenta Ázerbájdžánu namalovali na jeho sochu protestní zprávy. Druhý den ráno je zatkli a uvěznilo za údajné přechovávání drog. Oba mladé muže bitím donutili, aby se přiznali k přechovávání heroínu. 25. října byl Giyas odsouzen na 10 let vězení. Stejný osud postihl Bayrama a 7. prosince byl také odsouzen na 10 let.

Bayram a Giyas oba studují. Giyas žurnalistiku a Bayram angličtinu na Slovanské univerzitě v Baku. Giyas a Bayram si dovolili veřejně kritizovat vládu. V předvečer narozenin bývalého prezidenta Ázerbájdžánu, Hejdara Alijeva - otce současného prezidenta - nasprejovali na jeho sochu protestní zprávy. Graffiti obsahovala neslušné politické poselství a pozdrav „Šťastný den otroků“, který odkazoval na slogan „Šťastný den květů“, který se slaví 10. května, v den narozenin bývalého prezidenta. V ázerbájdžánštině jsou slova „květ“ (gül) a „otrok“ (qul) velmi podobné. Mladíci nahráli fotku z celé akce 9. května na Facebook.

Hned druhý den ráno, 10. května 2016, byli zatčeni a uvězněni za údajné přechovávání drog. Bili je, aby se přiznali k přechovávání heroínu. Když odmítli podepsat doznání a veřejnou omluvu za to, co údajně udělali, mučili je. Oba byli několikrát brutálně zbiti a nuceni falešně vypovídat. Bayram později napsal z vězení: „Sundali mi kalhoty a vyhrožovali mi, že mě znásilní obuškem. Musel jsem se přiznat a podepsat smyšlené doznání.“ Bayram a Giyas prohlásili, že policie na ně heroin nastražila. Fakt, že byli zatčeni krátce poté, co pomalovali sochu a byli vyslýcháni jenom kvůli graffiti, odhaluje podstatu obvinění. Jde o úplný nesmysl. Oba ale odsoudili na 10 let vězení. A to všechno kvůli graffiti protestu. Amnesty International je považuje za vězně svědomí, trestané jen za pokojné vyjadřování svého názoru a uplatňování práva na svobodu projevu.

Během výslechů se policie Bayrama Mammadova a Giyase Ibrahimova ptala na graffiti, ne na drogy. Policejní úředníci opakovaně požadovali veřejnou omluvu aktivistů za urážky Hejdara Alijeva. Když odmítli, čekalo je bití. Policisté také přinutili aktivisty k čištění toalet policejní stanice. Aby je ještě víc ponížili, filmovali je u toho. Jejich obhájce Amnesty International sdělil, že během schůzky s mladíky 12. května osobně viděl modřiny po bití. Aktivisté nebyli vyšetřeni nezávislým lékařem a nebylo jim umožněno kontaktovat svoje

rodiny. Na toto špatné zacházení podal obhájce stížnost Generálnímu prokurátorovi Ázerbájdžánu.

Obhájce dále Amnesty International řekl, že lidé, kteří svědčili o nalezených drogách, nelze považovat za nezávislé a důvěryhodné, protože pracují pro ázerbájdžánskou policii. Obdobné praktiky falšování důkazů v Ázerbájdžánu Amnesty International zaznamenala už v dřívějších případech týkajících se aktivistů a obhájců lidských práv.

Amnesty International se dlouhodobě zaměřuje na selhávání ázerbájdžánských úřadů v oblasti dodržování mezinárodních závazků týkajících se ochrany práv na svobodu projevu, sdružování a pokojného shromažďování. Lidé vyjadřující nesouhlas jsou často vystaveni falešným obviněním z trestného činu, fyzickým útokům, obtěžování, vydírání a jiným represím ze strany úřadů a jim blízkých skupin. Úředníci orgánů činných v trestním řízení vůči zadrženým občanským aktivistům často a beztrestně používají mučení a jiné špatné zacházení.

V březnu 2016 Ázerbájdžán propustil osm politických vězňů, včetně prominentního právníka a obhájce lidských práv Intigama Alijeva, občanskoprávního aktivistu Rasula Jafarova a vedoucího oblastní dozorčí volební rady Anara Mammadliho. Řada dalších politických vězňů však za mřížemi stále zůstává a pokračující represe boj za lidská práva prakticky znemožňují. Přední nevládní organizace působící v oblastech sledování dodržování lidských práv, korupce či monitorování průběhu voleb jsou vystaveny trestnímu stíhání, jejich účty zamrazeny, případně je zrušena jejich registrace.

Nezávislé monitorování dodržování lidských práv v Ázerbájdžánu je stále obtížnější. V roce 2015 byl několika občanskoprávními organizacím a zástupcům sdělovacích prostředků odepřen vstup do Ázerbájdžánu. Delegaci Amnesty International byl odepřen vstup do Ázerbájdžánu 7. října 2015 a násilně ji deportovali z mezinárodního letiště v Baku.

Ázerbájdžán

Základní informace

Počet obyvatel: 9,7 milionů (2015)

Rozloha: 86 600 km²

Hlava státu: Ilham Alijev

Státní zřízení: poloprezidentská republika

Hlavní město: Baku

Ázerbájdžán je největší a nejvíce zalidněná země v oblasti Kavkazu. Nejdůležitějším odvětvím národního hospodářství je těžba ropy. Ázerbájdžánsky mluví 99,7 % obyvatel. Nejrozšířenějším náboženstvím je islám.

Svoboda sdružování

Předním lidskoprávním nevládním organizacím není umožněno pokračovat ve své práci kvůli zmrazenému majetku a stálému obtěžování, včetně trestního stíhání jejich členů. Několik ředitelů nevládních organizací je ve vězení, zatímco ostatní jsou nuceni žít v zahraničí ze strachu z pronásledování. Platí přísná opatření zaměřená na občanská sdružení a zastrašování opozice.

Vězni svědomí

Nejméně 18 vládních kritiků, včetně významných zastánců lidských práv, je ve vězení kvůli smyšleným obviněním. V roce 2015 čtyři představitelé nevládních organizací byli odsouzeni k dlouhým vězeňským trestům kvůli falešným obviněním ze zpronevěry, ilegálního podnikání, daňových úniků a zneužití autority.

Svoboda projevu

Všechna hlavní média jsou pod vládní kontrolou. Nezávislí reportéři čelí hrozbám, obtěžování, výhrůžkám a násilí. Příbuzní zaměstnanců médií, kteří pracují ze zahraničí a kritizují vládu, čelí obtěžování ze strany autorit.

Svoboda shromažďování

Poklidným pouličním protestům zabráňuje policie násilím.

V červnu roku 2015 se konaly v hlavním městě Baku první Evropské hry – významná sportovní událost, která měla za účel zviditelnit Ázerbájdžán. Bylo reportováno, že vláda tlačila na místní podniky, aby událost finančně podpořily a snížily platy zaměstnancům veřejného sektoru. Zástupcům lidskoprávních organizací Human Rights Watch a Amnesty International byl zakázán vstup a při příjezdu na Evropské hry byli vykázáni.